

Tweede Kamer der Staten-Generaal
t.a.v. de leden van de Vaste Kamercommissie voor
Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Postbus 20018
2500 EA 's-Gravenhage

Utrecht, 28 juni 2010

Geachte leden van de vaste kamercommissie,

De Landelijke Beroepsgroep voor ambulant begeleiders en de Landelijke Beroepsgroep voor intern begeleiders komen op voor de belangen van zowel ambulant als intern begeleiders, maar vooral voor de belangen van de door hen begeleide leerlingen.

De LBab en de LBib zijn enthousiast over de grondslagen van de voorgenomen wet Passend Onderwijs. Wanneer leerlingen met een handicap, met goede begeleiding, in het regulier onderwijs goed onderwijs kunnen krijgen, is dit zeer aan te bevelen. Een van de doelstellingen van de Landelijke Beroepsgroepen is dan ook het (stimuleren van) nascholen en opleiden van leerkrachten in regulier onderwijs. Toch zijn er bij ons ernstige zorgen over de voortgang en de uitvoering van het proces rond Passend onderwijs, zeker ook als we kijken naar de positie van onze leden, de intern en ambulant begeleiders.

Terecht heeft de toenmalige staatssecretaris ervoor gepleit de voorbereiding van de wet Passend Onderwijs te laten afdalen naar de werkvloer. Veelal wordt er slechts op bestuursniveau voorbereidingen getroffen en wordt de leerkracht niet bereikt. De Koerswijziging was er mee op gericht om Passend Onderwijs de werkvloer te laten bereiken.

Helaas moeten we breed constateren dat de voorbereidingen nu plaats vinden binnen besturen van samenwerkingsverbanden. Voor zeer veel leerkrachten is Passend Onderwijs nog een vaag gegeven en is het onduidelijk wat de consequenties zullen zijn voor de man en vrouw voor de klas.

Heel duidelijk geven leerkrachten aan dat ze zeer bereid zijn kennis en ervaring op te doen over/ met leerlingen met een stoornis. Zij geven ook aan dat dit een noodzakelijke voorwaarde is. Ook geven zij aan dat “meer handen in de klas” in de vorm van deskundigen die hen op de werkvloer direct bijstaan zeer gewenst is.

Over de omstandigheden waaronder de ontwikkelingen richting Passend Onderwijs plaats vinden maken we ons ernstig zorgen.

In de praktijk blijkt dat er een zeer afwachtende houding is op de scholen. Op het niveau van besturen van samenwerkingsverbanden wordt Passend Onderwijs veelal vertaald in “aparte klassen” of “speciale groepen”. Wij zijn van mening dat dit de integratie van leerlingen met problemen niet bevordert. Ook een soms gemaakte keuze van profilering van scholen naar een bepaalde handicap (basisscholen gespecialiseerd

in een bepaalde handicap) houdt de segregatie in stand. Dit is niet de essentie van passend onderwijs.

Ook leerlingen met een handicap moeten in principe gewoon onderwijs kunnen volgen, doordat de leerkracht voldoende kennis en kunde heeft van klassenmanagement, pedagogische aanpakken enz.

Een ander groot punt van zorg is de financiële ruimte. Natuurlijk zijn we ons er van bewust dat bezuinigingen noodzakelijk zijn. De grondslag voor de bekostiging van Passend Onderwijs is echter de begroting van de speciale onderwijszorg anno 2008. Een deel van de zorggelden gaan nu al via het schooldeel van de rugzakjes naar het regulier onderwijs. Desondanks blijft het aantal rugzakjes en de plaatsingen op speciaal onderwijs groeien. Volgens onze berekeningen zal er in 2012 net zoveel geld beschikbaar zijn als er nu al geïnvesteerd wordt in regulier onderwijs. Wanneer het rugzakje “terug gaat” naar het niveau 2008, zal dit zowel voor het schooldeel als het REC-deel gelden. Als het geringe bedrag dat kan worden overgeheveld van de REC’s naar de samenwerkingsverbanden de korting van het schooldeel rugzak aanvult, blijft er slechts een beetje geld over. Dit minimale bedrag zal uiteindelijk niet eens genoeg zijn om het aantal plaatsen in speciaal onderwijs stabiel te maken.

Kortom: Passend Onderwijs dient te worden vorm gegeven met gelden die nu al in regulier onderwijs gestoken worden. Daarbij is er geen geld meer voor de broodnodige ondersteuning van leerkrachten voor de klas, voor na- en bijscholing.

De beloofde “overheveling van gelden van de REC’s naar de samenwerkingsverbanden” geeft geen uitsluitsel over de hoogte van die bedragen. Onlangs suste minister Rouvoet nog in de Tweede Kamer de Kamerleden door te wijzen op de overheveling van deze gelden. Het uiteindelijke saldo is echter 0. De nieuwe situatie zal met minder financiën in het regulier onderwijs vorm gegeven moeten worden in plaats van meer financiële ruimte.

Het is paradoxaal om van scholen te verwachten dat ze met minder gelden, minder ondersteuning van de leerkrachten en minder expertise-overdracht in staat zullen zijn om te slagen in het opvangen van meer leerlingen met een beperking in het regulier onderwijs

Nogmaals: de gedachten achter Passend Onderwijs worden door ons volledig ondersteund en toegejuicht.

In de praktijk zal echter blijken dat deze gedachten onmogelijk vorm zijn te geven met minder middelen, afbraak van expertise en ondersteuning.

Hoewel de indruk telkens gewekt wordt dat de huidige ambulante begeleiding een minder dan gemiddeld kwaliteitsniveau heeft, wijs ik u graag op een recent onderzoek van Van Beekveld en Terpstra, dit keer uitgevoerd onder leerkrachten en ouders.

Daaruit blijkt een hoge mate van tevredenheid onder leerkrachten en ouders, in tegenstelling tot de mensen die ver van de werkvloer af staan, de besturen.

Opgemerkt wordt door de onderzoekers dat de belangen van besturen anders zijn dan die van de uitvoerenden.

De leerkracht staat voor een enorme uitdaging. Nu er getallen bekend worden blijkt dat deze uitdaging niet gestimuleerd en vorm gegeven kan worden met financiën en deskundige ondersteuning en opleiding. De ondersteuning van de leerkracht, juist nu die in Passend onderwijs heel nodig zal zijn, staat zwaar onder druk. Niet alleen door

de zorg die er is rond de positie van de Ambulant Begeleider overigens. Ook de Intern Begeleider, die de zorg in de school coördineert staat onder druk. Veel scholen doen in formatie een stap terug met interne begeleiding, nu ze vanwege de invoering van de functiemix personeel in een hogere salarisschaal moeten benoemen. Intern begeleiders zijn hier in veel gevallen van uitgesloten, omdat zij niet voldoen aan het criterium van 50% lesgevende taken. Scholen kiezen daardoor vaak op financiële gronden voor vermindering van interne begeleiding ten bate van bijvoorbeeld bouwcoördinatoren of andere rollen in school. Deze ontwikkelingen samen zorgen er voor dat de inhoudelijke begeleiding en ondersteuning van de leerkrachten, zowel kwalitatief als kwantitatief, gaat afnemen.

De Tweede Kamer heeft de toenmalige staatssecretaris groen licht gegeven om de voorbereidingen van Passend Onderwijs voort te zetten. U heeft daaraan een aantal vragen verbonden, onder andere een financieel onderzoek en een zorgvuldig onderzoek naar kwaliteit. Wij verzoeken u de antwoorden op deze vragen op een goede manier te laten onderzoeken zodat deze gegevens niet alleen betrouwbaar, maar ook richtinggevend voor het vervolg kunnen zijn.

De zin “de middelen worden overgeheveld” mag dan waar zijn, veel belangrijker is het hoeveel er uiteindelijk overblijft, vergeleken met de huidige situatie.

Een definitief besluit tot Passend Onderwijs is een belangrijk besluit met grote maatschappelijke gevolgen. Een zeer gedegen voorbereiding is op zijn plaats. Uit enquêtes blijkt dat de meerderheid van de leerkrachten aarzelend of negatief staan t.o.v. Passend Onderwijs. Wanneer het traject op deze grondslag vorm gegeven zal moeten worden, is een complete mislukking aannemelijk.

Naast vraagtekens over de financiële haalbaarheid, het verdwijnen van expertise en de geringe betrokkenheid van leerkrachten op het proces, is de participatie en de motivatie van ouders een groot vraagteken. Nog vrijwel nergens worden ouders betrokken bij de voorbereidingen van Passend Onderwijs. Wanneer er op scholen aan ouders gevraagd wordt of ze op de hoogte zijn, is het antwoord in de regel “nee”.

Wij verzoeken u dringend gedegen en onafhankelijk onderzoek te laten doen naar de financiële consequenties van Passend Onderwijs, de motivatie en het vertrouwen van leerkrachten en het draagvlak van de ouders.

Uiteraard zijn wij als bestuur van de Beroepsgroepen interne en ambulante begeleiding (LBib en LBab) graag bereid om daarin mee te denken.

Namens het bestuur van de Landelijke Beroepsgroep ambulant begeleiders en de Landelijke Beroepsgroep intern begeleiders,

Albert Ligtenberg, voorzitter

LBib/LBab
Postbus 1114
3600 BC MAARSSSEN
T: 030-2417070
F: 030-2417071
E: kantoor@lbib.nl / kantoor@lbab.nl
W: www.lbib.nl / www.lbab.nl

Op de brief werden diverse reacties ontvangen. Veel leden herkennen zich in de zorgen over het financiële kader en de posities van AB'ers en IB'ers.

Daarnaast waren er ook enkele kritische reacties, die met name gingen over de negatieve insteek en het voorbijgaan aan de positieve trajecten die er rond Passend Onderwijs in het veld al lopen. Het is natuurlijk niet de bedoeling om goede processen te frustreren. Omdat we denken dat de reactie van de voorzitter ook voor anderen zaken nog kan verduidelijken nemen we die hieronder op. Uiteraard blijven we graag uw reacties horen.

Emmeloord, 9 juli 2010

Betreft : reactie op de brief van 18 juni 2010

Allereerst hartelijk dank voor het kritisch meedenken. In het onduidelijk proces dat passend Onderwijs momenteel is, is het denk ik goed om zaken samen helder te krijgen en ons te richten op een zo goed mogelijke voortgang van het proces.

Uit de reactie constateer ik enigszins dat de brief wordt gelezen als een beoordeling van het proces Passend Onderwijs. Dat is niet de bedoeling van ons schrijven. De brief geeft onze zorgen aan over het proces aan de vaste Kamercommissie. Zouden we de brief aan samenwerkingsverbanden sturen, dan zou er een andere brief uitrollen. Zo staan de beroepsgroepen zeker niet afwijzend ten opzichte van het verleggen van verantwoordelijkheden naar de Samenwerkingsverbanden. Wel maken we ons zorgen, omdat lang niet in alle samenwerkingsverbanden het proces ook al verder is gekomen dan de bestuurslaag. Ik begrijp uit uw reactie dat dat bij jullie gelukkig wel het geval is. Doel van de brief is niet anders dan de leden van de vaste Kamercommissie onze zorgen te delen, waar het gaat over de omstandigheden waaronder de ontwikkelingen richting Passend Onderwijs plaats vinden. Dan gaat het dus over de voortgang van het proces, de positie van AB'er en IB'er en de financiële middelen.

Uit de reactie lees ik enigszins dat besturen en samenwerkingsverbanden wel willen, maar het op de andere terreinen (waaronder de werkvloer) maar niet wil lukken. Wij zijn er van overtuigd dat iedereen op en rond de werkvloer wel degelijk wil en meestal ook kan (leerkrachten, ouders en begeleiders). We maken ons echter ernstig zorgen over het kader waar binnen dat moet gaan gebeuren.

De verwijzing naar geen bezuinigingen (onder verwijzing naar afschaffing dubbele bekostiging SBO) begrijp ik niet, omdat er daarbij voorbijgegaan wordt aan de korting die nu al wordt doorgevoerd op de AB, de aangekondigde bezuiniging op LGF in het MBO en de aangekondigde verdere terugbrenging van middelen bij verdere groei. (we weten allemaal dat die groei er nog steeds is) Hierbij kwam nog het moment van doorvoeren van deze korting die veel AB-diensten en SBO scholen te weinig gelegenheid meer gaf om hier proactief mee om te gaan, waardoor sommigen nu met personeel zitten waarvoor de bekostiging is weggevallen.

Natuurlijk zijn er samenwerkingsverbanden en scholen die al een heel eind op weg zijn en goede voorbeelden van Passend Onderwijs weten neer te zetten. Gelukkig wel en we zijn er van overtuigd dat er velen daar goed werk doen. Wij staan positief tegenover de strekking van Passend Onderwijs, maar vrezen dat het scenario dat er

nu ligt wel eens een grote remmende werking kan hebben op datgene wat er nu gebeurt en nog gedaan moet worden.

De bekostiging wordt teruggebracht naar het niveau van 2008. Doorrekening van diverse samenwerkingsverbanden wijst er op dat de consequentie hiervan is dat met het met het huidige schoolbudget voor de rugzakken zal moeten doen. (Uit dat deel zal dus ook de ambulante begeleiding, zoals die nu bestaat, moeten worden ingekocht of zelf vormgegeven) Daarnaast zal het samenwerkingsverband moeten bijbetalen voor een flink aantal SO-plaatsen. (Dus of uit het beschikbare budget geld overhevelen naar het SO of leerlingen terugnemen). De miljoenen waarin jij in je laatste alinea verwijst lijken er juist niet te zijn straks, terwijl er wel extra zorg verleend moet worden en er AB'ers zijn die vanuit het dan beschikbare budget moeten worden ingekocht.

Naast het financiële verhaal maken we ons ernstig zorgen over betrokkenheid van leerkrachten en ouders bij dit proces. Hoe je het ook bekijkt, zij zullen het moeten doen. Teveel zien we weer dat er op alle niveaus over Passend Onderwijs gepraat wordt, behalve dicht bij de werkvloer. Ik begrijp ook wel dat dat niet overal zo is, maar het is wel iets wat breed te zien is.

Tot slot maken we ons erg zorgen over de positie van onze leden: de begeleiders in het onderwijs. De onzekerheid onder intern begeleiders, maar vooral die onder ambulant begeleiders is enorm. Er zijn diensten die de AB'ers adviseren om toch vooral maar om te kijken naar een andere baan, AB'ers van een leerkrachtfunctie in een andere functie benoemen om straks tot ontslag te kunnen overgaan, etc. Korting op de middelen (of terugbrenging naar niveau 2008) brengt in ieder geval een hele teruggang in het begeleidingsgebeuren mee. Uiteraard zijn het vooral de zeer goede AB'ers die nu vertrekken. We verliezen expertise, die we met extra zorgverlening in Passend Onderwijs, heel hard nodig hebben. Onze leden zijn onzeker over hun toekomst, dat kan niet de bedoeling zijn. In het huidige kader kan echter niemand duidelijk maken dat die onzekerheid niet terecht is. Dat dit in het veld zo leeft horen we van onze leden, maar zien we bijvoorbeeld ook in het feit dat door de vakbonden al informatieavonden georganiseerd zijn/worden om AB'ers te informeren over afvloeiing en het oprichten van een matchpunt om AB'ers te begeleiden in het vinden van nieuw werk.

Al met al staan we zeker niet afwijzend tegenover Passend Onderwijs. We zijn blij met samenwerkingsverbanden waar al geweldig veel gebeurt om het goed vorm te geven. We denken wel dat er nu eerst een helder financieel kader nodig is. Juist ook voor wie er nu al hard aan trekt, kan het niet zo zijn dat er straks een financieel kader uitrolt wat dat harde werken teniet doet. Duidelijkheid zal ook moeten worden geschapen richting de begeleiders in het onderwijs. De expertise die er is, zal blijvend nodig zijn. Dat vraagt om bepaalde garanties voor bijvoorbeeld ambulante begeleiding. Dat is ook een van de grote zorgen van onze beroepsgroepen: dat we het uiteindelijk met minder handen in de klas en met minder begeleiding toch van onze leerkrachten vragen. Aan die zorg hebben we middels onze brief aan de leden van de vaste Kamercommissie uiting willen geven.

Met vriendelijke groet,
Albert Ligtenberg
voorzitter LBib / LBab

